

Handläggare: Anette Agenmark
Telefon: 508 25 008

Till
Socialtjänstnämnden

Förslag på förändrad norm för försörjningsstöd motsvarande barnbidragshöjningen

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden godkänner förslaget till ändrad norm för egen del och överlämnar det till Kommunstyrelsen/Kommunfullmäktige för beslut.

Dag Helin

Vera Josefsson

Sammanfattning

I förslaget till Stockholms stads budget för 2006 har socialtjänstnämnden fått i uppdrag att föreslå ändrad norm för ekonomiskt bistånd vad gäller barnbidragshöjningen. Stadens norm för försörjningsstöd ska ändras så att höjningen av barnbidraget inte minskar familjens bistånd. Syftet är att den standardhöjning som är regeringens avsikt med barnbidragshöjningen även ska komma familjer som uppbär ekonomiskt bistånd till del.

I ärendet föreslås att normen för barn och ungdomar höjs med 100 kronor i jämförelse med nuvarande belopp och att höjningen ska gälla alla barn och ungdomar som omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet och ingår i föräldrarnas hushåll. Vidare föreslås att normhöjningen läggs in under normposten för barnets Lek och fritid för att stärka barnens möjligheter att delta i sådant som har betydelse för deras möjligheter att vara med på samma villkor som andra barn. Barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer tvingas ofta avstå från aktiviteter i skolan och på fritiden av ekonomiska skäl.

Den förändrade normen beräknas medföra kostnader med 12-13 mkr per år.

Ärendets beredning

Ärendet har handlagts inom Staben för utredning och projekt.

Bakgrund

I förslaget till Stockholms stads budget för 2006 har socialtjänstnämnden fått i uppdrag att föreslå ändrad norm för ekonomiskt bistånd vad gäller barnbidragshöjningen. Stadens norm för försörjningsstöd ska ändras så att höjningen av barnbidraget inte minskar familjens bistånd. Syftet är att den standardhöjning som är regeringens avsikt med barnbidragshöjningen även ska komma familjer som uppstår ekonomiskt bistånd till del.

Ärendet föreläggs socialnämnden 2005-11-22 för godkännande och vidarebefordran till Kommunstyrelsen/Kommunfullmäktige för beslut.

Socialtjänstförvaltningens synpunkter

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd, tidigare benämnt socialbidrag, är välfärdssystemens yttersta skyddsnet. Det ska vara ett komplement till socialförsäkringarna och ge hjälp när generella stödformer är otillräckliga eller inte kan lämnas.

Ekonomiskt bistånd består av två delar, *försörjningsstöd* och *övrigt ekonomiskt bistånd*. Övrigt ekonomiskt bistånd kan exempelvis avse kostnader för läkarbesök, medicin, tandvård eller avgift för barnomsorg.

Försörjningsstöd

Av 4 kap. 3 § socialtjänstlagen framgår att försörjningsstöd lämnas för skäligen kostnader till följande:

1. Livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och TV-avgift.
Vad som är skäligen kostnader beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm).
2. Boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.
Bistånd enligt 2. ges för skäligen kostnader efter en individuell bedömning.

Försörjningsstödet är alltså uppdelat i en *riksnorm* och i en del som avser rätt till bistånd för faktiska, skäligen kostnader för ett antal andra regelbundet återkommande behovsposter.

Totalbeloppet (hushållets norm enl. 1. + kostnader för posterna enl. 2.) minskas med alla eventuella egna inkomster såsom exempelvis barnbidraget. Mellanskillnaden utgör rätten till bistånd.

Riksnormen

Bestämmelser om riksnormen finns dels i socialtjänstlagen och dels i 2 kap. socialtjänstförordningen. Riksnormen fastställs varje år av regeringen genom en ändring i socialtjänstförordningen. Beloppen för de olika konsumtionsposterna som ingår i riksnormen grundar sig på konsumtions- och prisstudier som Konsumentverket gör. Kostnadsberäkningarna ska återspegla en skälig konsumtionsnivå, dvs. varken en miniminivå eller lyxnivå. Enligt Konsumentverket ska beloppen täcka kostnader för de produkter som bör finnas i ett hushåll för att man på ett tillfredsställande sätt ska kunna klara vardagens behov.

Stockholmsnormen

Riksnormen infördes den 1 januari 1998. Inför införandet beslutade kommunstyrelsen 1997-09-11, ärende Dnr 82/97, om tillämpningen av riksnormen för försörjningsstöd i Stockholm. Stockholms norm är av en något annorlunda konstruktion men innehåller samma budgetposter som lagtexten, d v s inga ytterligare budgetposter är inlagda i schablonen och siffrorna är hämtade från den årligen beslutade riksnormen.

För att fylla verksamhetens behov av en enkelt och funktionellt arbetsredskap har Stockholms norm dock förenklats. Riksnormen är uppdelad i personliga och hushållsgemensamma kostnader, vilket innebär en normberäkning i två steg. I Stockholms norm har de personliga och hushållsgemensamma kostnaderna lagts ihop och fördelats på alla hushållsmedlemmar genom att beloppet som lagts in utgörs av den genomsnittliga ytterligare kostnaden för varje person i hushållet utöver två personer. Vidare har antalet åldersgrupper för barn minskats från sju till fem genom att slå ihop riksnormens tre grupper under ett år, 1-2 år och 3 år till en grupp 0-3år. Slutligen används endast en variant för kostnader för livsmedel. Riksnormen har olika varianter beroende på om barnen äter lunch hemma eller ej.

Konstruktionen medför att ett antal positiva val har varit nödvändiga att göra, vilket gynnar barnfamiljer något. Vidare är det nödvändigt att göra en årlig justering i samband med beslut om ny riksnorm, vilket handläggs inom socialtjänstförvaltningens stab.

Förutsättningar för att ändra normen motsvarande barnbidragshöjningen

Barnbidraget betalas ut till och med det kvartal då barnet fyller 16 år. Därefter erhåller ungdomar studiebidrag om de studerar på gymnasiet. Regeringen har föreslagit en höjning av barnbidraget med 100 kronor, från 950 till 1 050 kronor per barn och månad. Beslut i riksdagen väntas den 8 december. Studiebidraget, som hittills alltid följt barnbidraget, höjs dock inte utan ligger kvar på 950 kronor tio månader om året.

I samband med tidigare barnbidragshöjningar har synpunkter på att barnbidragshöjningen även ska komma familjer som uppstår ekonomiskt bistånd till del framförts från olika håll i samhället. En fråga som kommit upp i detta sammanhang är om det är förenligt med den kommunala likställighetsprincipen att bortse från höjningen vid prövning av rätten till försörjningsstöd. Sedan dess har frågan prövats rättsligt och av de domar som har meddelats de senaste åren kan man dra slutsatsen att en generell bestämmelse att inte beakta vissa

inkomster eller inkomster för vissa grupper skulle strida både mot kommunallagen och socialtjänstlagen. Däremot skulle en generell höjning av normen för alla barn inte anses strida mot principen. Det skulle följaktligen vara möjligt för kommunen att ändra normen för alla barn motsvarande barnbidragshöjningen.

Alla barn är dock inte föremål för den standardhöjning som är regeringens avsikt med den föreslagna barnbidragshöjningen. Av de drygt 10 000 barn i Stockholm som varje månad ingår i familjer som uppbär försörjningsstöd är ca. 17 procent över 15 år och omfattas alltså inte av barnbidragshöjningen. Med hänsyn till likställighetsprincipen är dock bedömningen att även ungdomarna med studiebidrag måste innefattas i en normhöjning.

Förslag till förändrad norm

Normen för barn och ungdomar föreslås höjas med 100 kronor i jämförelse med nuvarande belopp och höjningen gäller alla barn och ungdomar som omfattas av föräldrarnas försörjningsskyldighet och ingår i föräldrarnas hushåll.

För att markera att avsikten med normhöjningen är att stärka det barnperspektiv som är inskrivet i socialtjänstlagen, bör den i första hand riktas mot att stärka barnens möjligheter att delta i sådant som har betydelse för deras möjligheter att vara med på samma villkor som andra barn. Därför föreslås att normhöjningen läggs in under normposten för barnets Lek och fritid. Barns ekonomiska uppväxtvillkor varierar kraftigt men alla barn har behov av att känna delaktighet och gemenskap. Det har särskilt uppmärksammats att barn som lever i ekonomiskt utsatta familjer ofta tvingas avstå från såväl sysselsättningar som aktiviteter i skolan och på fritiden av ekonomiska skäl.

Ändrade normbelopp baserade på norm för försörjningsstöd i Stockholms stad 2005.

<i>Barn och ungdomar</i>	<i>0-3 år</i>	<i>4-6 år</i>	<i>7-10 år</i>
Livsmedel	660	870	940
Kläder och skor	370	400	430
Lek och fritid	230*	330*	430*
Hälsa och hygien	430	80	90
Barn- och ungd. försäkring	50	50	50
Förbrukningsvaror	80	80	80
Dagstidn., telefon, TV-avg.	80	80	80
Summa	1 900	1 890	2 100

* Normposten har ökats med 100 kr

Barn och ungdomar	<i>11-14 år</i>	<i>15-20 år**</i>
Livsmedel	1 080	1 280
Kläder och skor	450	490
Lek och fritid	500*	500*
Hälsa och hygien	140	180
Barn- och ungd. försäkring	50	50
Förbrukningsvaror	80	80
Dagstidn., telefon, TV-avg.	<u>80</u>	<u>80</u>
Summa	2 380	2 660

* Normposten har ökat med 100 kr

** För 18-20-åringar används ungdomsnormen endast för hemmavarande barn som omfattas av föräldrars försörjningsskyldighet

Förutsättningar för att börja tillämpa den ändrade normen

Normen måste justeras så snart riksnormens belopp för 2006 blir tillgängliga. Så snart vederbörliga beslut har fattas i riksdagen och i Kommunstyrelsen/ Kommunfullmäktige kan normen börja tillämpas. För att möjliggöra handläggningen måste dock de nya normbeloppen läggas in i paraplysystemet i början av månaden före avseendemånaden. Exempelvis handläggs försörjningsstöd avseende februari under januari för utbetalning i slutet av januari, osv.

Kostnader med anledning av föreslagen normhöjning

Det senaste året har i genomsnitt 10 500 barn per månad ingått i stadens bidragshushåll. Beräknat på detta antal medför den föreslagna normhöjningen med 100 kr kostnader på omkring 1,05 mkr per månad eller 12,6 mkr per år. Kostnaderna fördelar sig enligt följande:

<i>Förvaltning</i>	<i>Antal barn per månad*</i>	<i>Andel av barnen</i>	<i>Beräknad kostnad per år, mkr</i>
Kista	937	9,0%	1,1
Rinkeby	1424	13,6%	1,7
Spånga - Tensta	1458	13,9%	1,7
Hässelby - Vällingby	969	9,3%	1,2
Bromma	311	3,0%	0,4
Kungsholmen	100	1,0%	0,1
Norrmalm	110	1,1%	0,1
Östermalm	83	0,8%	0,1
Maria - Gamla stan	287	2,7%	0,3
Katarina - Sofia	180	1,7%	0,2
Enskede - Årsta	404	3,9%	0,5
Skarpnäck	845	8,1%	1,0
Farsta	742	7,1%	0,9
Vantör	1166	11,1%	1,4
Älvsjö	122	1,2%	0,1
Liljeholmen	254	2,4%	0,3
Hägersten	207	2,0%	0,2
Skärholmen	844	8,1%	1,0
Enheten för hemlösa	22	0,2%	0,0
Staden totalt	10464	100,0%	12,6

*Genomsnitt per månad okt-04 - sept-05